

Remissyttrande över skogsutredning SOU 2025:93 till landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Mottagare: li.remissvar@regeringskansliet.se, li.smf@regeringskansliet.se.

Diarienummer LI2025/01500

Naturturismföretagen tackar för möjligheten att lämna synpunkter på Skogsutredningen 2025:93. Yttrandet bygger på våra medlemmars samlade erfarenheter av naturturism, affärsmässigt mångbruk i skogen, småskaligt företagande samt hållbar landsbygds- och platsutveckling i skogslandskapet.

Våra företag verkar i och med skogen – genom upplevelser, guidning, boende, pedagogik, kultur och friluftsliv – och är beroende av långsiktigt fungerande skogsekosystem, landskapets attraktionskraft samt lokala värdekedjor.

Utredningen innehåller flera viktiga ansatser, särskilt kring behovet av ett mer variationsrikt skogsbruk och stärkt kunskapsstöd. Samtidigt saknar den ett tydligt helhetsgrepp om landsbygden, de många små företagen och de näringar som bygger sitt värdeskapande på skogens sociala, ekologiska och kulturella kvaliteter.

Utredningen saknar även en modern omvärldsanalys av den globala skogssektorns utveckling, där produktionen av massa, papper och kartong i allt högre grad förskjuts mot Asien och det globala syd. Detta är avgörande för att förstå framtida konkurrens, marknadsrisker och behovet av strategiska vägval för Sverige. Vi saknar också helt förståelsen för skogens betydelse som besöksanledning till och inom Sverige. Besöksnäringen är en stor och betydande industri helt beroende av ett Sverige som har en skog som är både attraktiv att besöka men också att bo och verka i.

Ett framtidsinriktat svenskt skogsbruk kräver alltså parallella analyser av sociala, ekonomiska, ekologiska, tekniska och kulturella dimensioner. Det kräver också scenarier, framtidsbilder och strategier – inte enbart justeringar inom dagens system.

Utredningen gör flera värdefulla iakttagelser:

- den lyfter variation i skogsskötsel
- den vill stärka rådgivningen
- den eftersträvar tydligare och mer förutsägbara spelregler

Om dessa delar genomförs i dialog med markägare, lokala företagare, civilsamhälle och forskning kan de bidra till bättre förutsättningar för multifunktionellt brukande, långsiktiga investeringar och hållbar näringsutveckling i skogslandskapet. Men utredningen har också stora brister.

Utredningen kompletterar tidigare skogsutredning (SOU 2020:73) och Artskyddsutredningen (SOU 2021:51). De tidigare utredningarna betonar behovet av utvecklad naturvård och stärkt artskydd, medan denna i huvudsak fokuserar på ökad produktion. Förslagen från dessa tre utredningar behöver sammanvägas till en helhet som tar hänsyn till skogsägare, skogsekosystem och de många näringar som verkar i och av skogslandskapet.

Det är positivt att utredningen betonar behovet av ersättning till skogsägare med höga naturvärden som inte kan avverkas. Utredningen visar också hur fjällnära skogar och kontinuitetsskogar har

avverkats. En rimlig slutsats är att kvarvarande kontinuitetsskogar måste brukas med metoder som säkerställer deras höga naturvärden och ekosystemtjänster, eller ges ett starkt skydd.

För naturturismföretag är dessa skogar ofta själva grunden för verksamheten. Tillgång till fungerande ersättningssystem, marknadsmässiga lösningar för ekosystemtjänster och biokrediter samt långsiktigt skydd av nyckelmiljöer är därför avgörande.

Utredningens uppdrag var att beskriva hur skogen kan stärka möjligheterna att bo, leva och verka i lands- och glesbygder. Trots detta behandlas landsbygden mycket översiktligt.

Det saknas analys av:

- hur skogsbrukets utveckling påverkar lokalsamhällen
- hur förändrade bruksformer påverkar småföretag inom turism och upplevelsenärings
- hur sysselsättning, service och företagsklimat påverkas
- hur lokal närvaro i skogssektorn påverkar platsers attraktivitet

Detta gör att utredningen tappar relevans för de företag och människor som verkar i skogens landskap och vars inkomster är direkt kopplade till dess kvalitet och tillgänglighet.

Naturturismföretag är beroende av sammanhängande landskap, biologisk mångfald, tystnad, kulturmiljöer och tillgängliga skogar. När dessa värden försvagas påverkas företagets konkurrenskraft, innovationsförmåga och långsiktiga investeringar.

Utredningens begränsade fokus på mångbruk, småföretagande och landsbygdens utvecklingskraft innebär att viktiga möjligheter förbises. Naturturism är redan i dag en växande näring med stor betydelse för sysselsättning, lokal ekonomi och Sveriges internationella attraktionskraft.

Med ett bredare angreppssätt hade utredningen kunnat synliggöra hur skogens resurser kan användas mer resurseffektivt och värdeskapande, samt hur ekosystemtjänster och naturvärden kan bidra till fler arbetstillfällen och stabilare lokala ekonomier.

Skogar som förlorar sina upplevelsevärden tappar attraktionskraft, medan landskap som förvaltas med helhetssyn kan bli starka internationella besöksmål. Dessa skogar kan kombinera kvalitetsskogsbruk med besöksnäring. Utredningen saknar en analys av detta skifte och av hur Sverige kan positionera sig genom förädling, innovation och platsbaserade näringar.

Många naturturismföretag drivs av privata skogsägare eller i nära samverkan med dem. Dessa aktörer har vitt skilda mål och förutsättningar. Utredningen utgår dock främst från storskalig produktion och industrins behov. Det saknas analys av hur små och medelstora fastigheter och företag påverkas, samt hur politiken kan stärka deras lönsamhet och långsiktighet.

Många innovationer inom naturturism och mångbruk har vuxit fram underifrån, genom lokala initiativ, samverkan och entreprenörskap. Dessa perspektiv och erfarenheter återspeglas inte i utredningen.

Rådgivning beskrivs främst ur ett produktionsperspektiv och tar inte hänsyn till den breda efterfrågan på stöd kring mångbruk, upplevelsevärden och affärsutveckling.

Ett variationsrikt skogsbruk skapar förutsättningar för:

- naturturism och besöksnäring

- friluftsbaserade tjänster
- natur- och kulturpedagogik
- skogsbaserad hälsa och rehabilitering
- ekosystemtjänster och naturvärdesmarknader
- småskalig träförädling och lokala premiumprodukter
- platsutveckling och samverkan mellan företag

Allt detta växer, skapar arbetstillfällen och stärker landsbygden, men behandlas inte i utredningen.

Många skogsägare och naturturismföretag efterfrågar:

- diversifierade inkomster
- stabil ersättning för natur- och kulturvärden
- minskad ekonomisk volatilitet
- återkommande intäktsströmmar
- lokala och kooperativa lösningar

Detta saknas också i utredningen.

SOU 2025:93 har ett antropocentriskt perspektiv och ser skogen främst som en nationell resurs för produktion, klimatnytta och bioekonomi, med fokus på styrning och volymer.

Naturturismföretagarna i Sverige har visserligen skogen som sin affärsidé men vi lever också med och i skogen. Vi använder inte bara naturen, vi är en del av den och den är en del av oss. Vi ser skogen som ett levande landskap som bär företagande, upplevelser, kultur, biologisk mångfald, ekosystemtjänster och platsutveckling. Som håller oss.

Dessa olika utgångspunkter leder förstås till olika slutsatser om framtidens skogspolitik.

Ett framtidssäkert svenskt skogsbruk kräver:

- en bred omvärldsanalys av globala trender och marknader
- variation och mångbruk som strategiska utvecklingsspår
- ett tydligt landsbygds- och platsutvecklingsperspektiv
- framtidsscenarier och visioner bortom dagens system
- partnerskap mellan stat, forskning, skogsägare och företag
- stöd till nya marknader, inklusive naturturism och ekosystemtjänster

Sverige behöver en skogspolitik som tar tillvara skogens fulla potential – ekologiskt, ekonomiskt, socialt och kulturellt – och som ger landsbygden och dess företag de möjligheter som efterfrågats i utredningens direktiv.

Med vänlig hälsning Johan Engström, Generalsekreterare Naturturismföretagen